

ФЕСТИВАЛ • без превода

22.

ЈУГОСЛОВЕНСКИ
ПОЗОРИШНИ
ФЕСТИВАЛ | УЖИЦЕ | 13-20. НОВЕМБРА 2017.
www.uzickopozoriste.rs
www.jpf.uzickopozoriste.rs

БРОЈ 2 | ГОДИНА XXII | 14. НОВЕМБАР 2017.



ОТВОРЕН 22. ЈУГОСЛОВЕНСКИ ПОЗОРИШНИ ФЕСТИВАЛ Борите се и даље за ваш и наш фестивал

Фестивал је настао енергијом неколицине ентузијаста, баш у тренутку када се већ наслућивало да се идеја заједништва у којој смо живели распада, управо на тој идеји траје већ 22 године, окупајући уметнике са простора некадашње Југославије и потврђујући да култура и уметност траге мостове разумевања и зближавања међу људима, рекла је проф. др Нада Појовић Перишић и поручила Ужичанима да се и даље боре за фестивал.

Синоћ је у Народном позоришту у Ужицу, проф. др Нада Поповић Перишић, отворила 22. Југословенски позоришни фестивал. Она је 1996. године, као министар културе Републике Србије, отворила и први ЈПФ који је имао пуну подршку тадашњег Министарства. Обраћање проф. др Наде Поповић Перишић, преносимо у целини:

- Припали су ми част и задовољство да отворим један, по много чему посебан фестивал. Настао енергијом неколицине ентузијаста, баш у тренутку када се већ наслућивало да се идеја заједништва у којој смо живели распада, управо на тој идеји траје већ 22 године, окупајући уметнике са простора некадашње Југославије и потврђујући да култура и уметност граде мостове разумевања и зближавања међу људима. Слоган *Без превода* управо истиче ту идеју о заједничком културном простору, без обзира на трагичне догађаје кроз које смо прошли и на најбољи начин показује да култура може оно што не успева политици.

Морам да кажем да ја верујем у културу и да верујем култури. Јер како каже песник, време је мајсторско решето. Пречистиће оно

ове ствари а неизвесна је судбина само онима којима култура није судбина. Јер култура је темељно понашање једног народа наспрам света.

Свака култура тражи подстицаје са стране, храни се и оплођује културама других народа и не трпи самодопадљиво затварање пред туђим врлинама и вредностима. Не трпи дисконтинуитет, вечно запињање из почетка, дуге припреме и домете без правог одскока. Она је целина наших емоција пред делима, израз наших осећања и пре свега, нашег имагинарног. Али то имагинарно мора бити усмерено вредностима. Позориште нам управо помаже да научимо велику тајну разликовања вредности, да прозремо суштину судбоносне људске драме, коју Алберт Ками види у непојмљивом броју суочавања и дијалога, изоштравању чула за моралне и етичке проблеме и супротстављању свим покушајима њиховог замућивања. Позориште има функцију да пробуди и мобилизује нашу критичку свест, односно, да развија нашу рефлексiju о реалном свету.

Грчка Атина је у давна времена легитимност своје моћи изводила из својих компетенција које су

биле огромне. Овај фестивал ту легитимност изводи из бриге о најбољим остварењима, добром коришћењу тема, поштовању аудиторija, стилу, капацитетима да се одговори на изазове времена, убеђењима и храбрости. Отуда други слоган *Браним* има посебног смисла јер на најбољи начин дефинише простор у којем би привилеговано место културе био укус, укус за најбоље. Хелдерлин је говорио „живети то је бранити једну форму“. Управо то издваја овај фестивал. Пречесто се данас не прави разлика између наше природне жеље да се изразимо и умешности егзибиције. Препуштамо се схватању да је све што саопштавамо ослобођено обавезе да нешто значи. Незнање је пожељно таман толико колико и знање. Духовност постаје мање промишљена, идеје ограничење, ставови површнији, а осећања непристојнија. Модерно доба у којем живимо или оно што називамо модерношћу каже да нема дефинисаних улога, нема сценарија, али и да нема ограничења, граница, осим оних нашег незнања.

Позориште као искуство и као разоткривање реалности научило ме је љубави према језику и шта

је моћ уметности. Отуда радни наслов овог фестивала *За оно мало душе*, јер без тог тренутка топлине не бисмо могли да живимо, представља потврду чињенице да писати значи преобразити нашу немогућност живљења у могућност да се каже.

И на крају нешто сасвим лично. Прве године постојања фестивала, далеке 1996., победила је представа „Буре барута“. Касније је снимљен и филм са истим називом. У времену у којем су настали и представа и филм, требало је много напора, много снаге и упорности, и храбрости да се они подрже и да им се да неопходна помоћ. То је нешто што ме чини, сада када се осврнем на то време, посебно задовољном. Јер је победила уметност. И још један готово сентименталан детаљ. Те прве године фестивала међу редитељима био је и Јагош Марковић, а данас баш његова представа отвара овај фестивал. То је само још један доказ да квалитет има трајање.

Желим вам пуно успеха, уживајте у представама и борите се и даље за ваш и наш фестивал.“

Р.П.

РАЗГОВОРИ О ПРЕДСТАВИ И ПРЕС КОНФЕРЕНЦИЈА

ЈУГОСЛОВЕНСКО ДРАМСКО ПОЗОРИШТЕ БЕОГРАД

Ми не заслужујемо истину

Александра Гловацки: Опсеивне теме Пиранделове... истина – то је јасно из вечерашње представе. Питање – колико можемо спознати истину о другима, на крају се своди на питање – колико можемо спознати истину о себи. Мислим да на Лини, односно Ђулији остаје одговор – ко је она, односно, ко смо сви ми. Осим тога, Пирандело не верује у једну једину истину. Други слој је о малограђанштину и поставља питање да ли она рађа фашизам, обавезно.

Бојан Муњин, селектор ЈПФ: Што би рекао Пеца Ејдус у овој представи – мени се чини да живимо у доба када се сви страшно упињу да пронађу истину у политици, друштвеним, приватним, брачним односима. Ако погледамо прве странице новина, друштвене мреже, СМС поруке и милијарде питања на свим тим страницама, видимо да се ради о готово – хистерији тражења истине. Ко је кога напустио, ко је први започео рат... Мислим да писац овог комада ни у сну није могао слутити да ће 100 година касније бити баш тако. За мене је ово представа о толеранцији и разумевању, о дубоком људском милосрђу да прихватимо другог, какав год био. Она је на снажан естетски начин, снажним уметничком трансформацијом, показала баш то – савремени поглед на стари проблем. Није лако играти Пирандела, посебно не на овако искошен начин, на који су га играли ови глумци, да би нам приказали, оголили проблем.

Предраг Ејдус, као Ламберто Лаудизи: Очигледно данас живимо у експанзији пост-истине. То је до те мере распрострањено у целом свету, преко медија, политике, друштвених мрежа, интернета... То је Пирандело фантастично предвидео. Живимо у таквом хаосу да је у њему фантастична могућност глобалне или индивидуалне манипулације. Људи више не знају шта је истина. Са друге стране, у тој манипулацији је потпуно могуће да



се време враћа. Тачно је оно што је једном неко рекао – што више гледам прошлост, то више видим будућност. Време се заобљава и почињу да се јављају најретроградније идеје – друштвене, економске, политичке. Будућност је неизвесна и опасна, а захваљујући огромном броју дезинформација, имамо пораст најекстремнијих политичких идеја. На тај начин и фашизма и крајње екстремних десничарских идеја, за које смо мислили да су одавно превазиђене. Напротив. То нас узнемирава.

Јелисавета Сабљић, као Госпођа Фрола: Подељени смо на жртве и целате. Истина која заиста постоји је несрећа, жртве, ратови, личне и опште несреће, одсуство емпатије целог света. То је и улога коју играм, волим је и на свој начин разумем.

Ирфан Менсур, као Градоначелник: Никада нисам радио са Јагошем и био ми је изазов да почнем да комуницирам са њим на релацији глумац – редитељ. До сада смо се знали и пратили рад, али се никада нисмо „сударили“ на сцени. Он ми је чак учинио уступак и сачекао да завршим велики пројекат, који сам тада ра-

дио у другом позоришту. Касније сам се придружио екипи и прво пар дана гледао како раде и којим су путем кренули. Дакле, ја сам пропустио оне најлепше пробе, када редитељ, на почетку анимира ансамбл и ствара атмосферу евентуалног позоришног догађаја. То сам пропустио, али ми се чини да сам на неки начин ушао у миље представе, што ми је сасвим довољно. Ако нисам сметао – одлично, ако сам направио нешто више од тога, опет – одлично.

Бранислав Лечић, као Саветник Агаџи: Ради се о позоришту које има разлог, на сцени је да комуницира управо због овог времена. Ми на сцени уживамо, а по мени смо урадили и добар посао. Овде је поменута прича о грађанима и малограђанима, о грађанском и малограђанском. Зато морам да закључим једну истину коју овај комад носи, без обзира на то шта је Пирандело хтео пре 100 година – грађанско је данас апсолутно маргинализовано и оно више уопште не постоји. Не постоји више нигде у свету, јер грађанско подразумева интегритет државе, друштва, групе, касте, породице, појединца. То је озбиљно политички и на све

друге начине уништавано и сада смо сви заједно у малограђанском друштву. Немогуће је да у једном грађанском друштву постоје људи који немају осећај за несрећу, интегритет породице и лепих емоција. Данас смо сведоци распада свих грађанских вредности. Малограђански начин размишљања, малограђанска логика, сензационализам, површност, тривијалност доминирају у свим сегментима друштва, од врха до дна.

Рада Ђурићин, као Госпођа Чини: Она је особа која нема сопствени живот и живи кроз њихове животе, из радозналости и површности. Лично за мене је било битно и интересантно то што сам, као још неки глумци овде, први пут радила са Јагошем. Било је заиста занимљиво и заједно смо дисали како бисмо изградиле ову представу.

Весна Станковић, као Госпођа Сирели: Сада имамо навалу неких нових занимања – блогерки, life coach-ева, вођа разних невладиних организација, који се у све разумеју и петљају у свачије животе. То је била основа за моју улогу, која је заправо једна доминантна, неживљена жена, која злоставља све око себе, почев од мужа. Најзначајније је то да у овој представи главну улогу игра ансамбл, не појединац. Кажу да је ова представа на трагу великих представа Југословенског драмског позоришта, које су рађене управо тако да је ансамбл на првом месту.

Невена Ристић, као Госпођа Понца: На генералној проби, Јагош ме је држао на сцени добрих сат времена, одлучујући да ли да скинем вео или не. Мучила га је дилема јер сам као млада глумица први пут на сцени ЈДП-а и мислио је да није у реду да ми се не види лице. У томе га је подржао и цео ансамбл. Ипак, у једном тренутку сам пресекла то и рекла да они не заслужују да им она открије истину. Мислим да данашњи човек и не заслужује истину.

Ана Милошевић

ПРЕДРАГ ЕЈДУС, ГЛУМАЦ

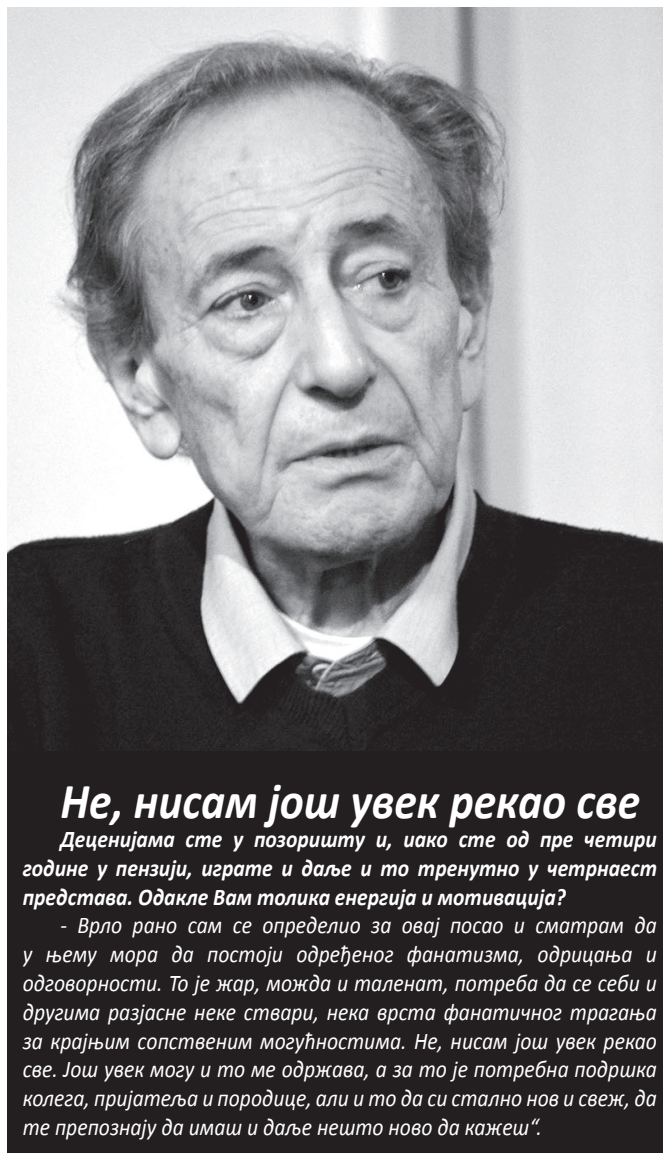
Позориште мора да буде и субверзивно

Давно сам одустао од сјава да позориште може да мења свет, али може да пробуди индивидулану свест и емоције гледалаца, каже прослављени глумац Предраг Ејдус и додаје да, театар мора да садржи и дозу субверзивности.

Чини ли Вам се да данас, као никад, имамо више информација, а да не знамо шта нам се дешава, шта се дешава око нас?

- Живимо у великој конфузији, у великом стампеду информација, технологије, интернета, друштвених мрежа, мобилних телефона и медија. Живимо у глобалној лажи, без обзира на то што ниједна од тих технолошких, па и политичких иновација, није имала ту амбицију. Све се то толико мултипликује да су људи, посебно млади, збуњени до те мере да губе сопствена упоришта и постају, на неки начин, војери. Чак и они који су имали одређена упоришта – политичка или идеолошка, почињу полако да губе сопствено мишљење. Гледају шта се код других дешава, запостављају сопствене ставове или су дубоко разочарани одустају од критичког промишљања стварности. Имам утисак да се то дешава у целом свету, а не само код нас. Систематски је уништен средњи грађански слој, који је био фундамент развоја друштва у целом свету. Огроман је јаз између малог броја екстремно богатих и већине сиромашних. Живимо у неоробовласничком систему за који још увек немамо идеју како да му се одупremo. Револуције су немогуће, јер су контроле фантастичне и било каква субверзивна делатност из 19. или 20. века је готово немогућа. Људима остаје очај, да кроз војеризам виде да је код других можда горе, како би имали наду за сопствене и бедне животе.

Завршна сцена представе Тако је (ако вам се тако чини), спектакуларна је катаклизмичка и чини се да је метафора нашег



Не, нисам још увек рекао све

Деценијама сте у позоришту и, иако сте од пре четири године у пензији, играте и даље и то тренутно у четрнаест представа. Одакле Вам толика енергија и мотивација?

- Врло рано сам се определио за овај посао и сматрам да у њему мора да постоји одређеног фанатизма, одрицања и одговорности. То је жар, можда и таленат, потреба да се себи и другима разјасне неке ствари, нека врста фанатичног трагања за крајњим сопственим могућностима. Не, нисам још увек рекао све. Још увек могу и то ме одржава, а за то је потребна подршка колега, пријатеља и породице, али и то да си стално нов и свеж, да те препознају да имаш и даље нешто ново да кажеш“.

времена...

- Перспективе посматрања будућности су веома мрачне. Постоји анализа Бундесвера, која је написана пре неколико година и пре садашњих гигања у Европи,

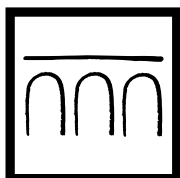
којом се предвиђа распад ЕУ, чак и могући ратови између чланица ЕУ. То је крајње забрињавајуће, јер је у питању земља која је била стожер ЕУ. Тој анализи можемо да верујемо и да не верујемо, али

2030. или 2040. година није тако далеко. Све што више гледамо у прошлост, помаља се будућност као нешто што нам се догодило, а која може да нам се понови у још горој варијанти. Саваког дана, код нас и у свету, појављују се ретроградне идеје за које, пре 20 или 30 година, нисмо могли да верујемо да нам се могу поновити. Оно што је застрашујуће је да влада потпуни мук и војеризам огромног броја људи. У слободарској средини, каква је наша, запрепашћујући је и тај поданичко- слугерански однос према свим тим информацијама, вођама, демагошким причама, које вређају интелигенцију. То депримира.

И, где је ту позориште?

- Позориште може имати утицај на релативно мали број људи. Давно сам одустао од туга да позориште може да мења свет, али може бар да пробуди индивидулану свест и емоције гледалаца. Нажалост, круг људи који воли театар и који иде у театар стално се сужава. Иако никада није било бескрајно моћно, позориште је некада било у позицији да пробуди неке дилеме, али медији су га гурнули у трећи план. Позориште је маргинализовано, али понекад је и субверзивно. Мора да има неку дозу субверзивности, али то је мала скупина људи која још увек осећа театар, као неку ватрицу која још увек гори и која неће никад бити угашена, али њене моћи нису велике. Ипак, живимо за те ватрице и идеју да бисмо, евентуално, могли да понудимо публици да доживи неке основне истине и катарзе у театру.

Текст и фото: Н.К.



BANCA INTESA

БРАНИСЛАВ ЛЕЧИЋ, ГЛУМАЦ

Задатак позоришта је да трезни људе

Пишање је шта нам се сервира као историја, како се историја „пакује“ и на који начин победници и они на власти желе да је претварају. озбиљни људи, на срећу, копају мало дубље и знају да данас ништа није онако како нам се само по себи представља, каже Лечић

Има ли позориште снаге да се избори “за ово мало душе” у времену у коме емоције нису посебно на цени?

- Људска душа је са свих страна нападнута, баш као и позориште које то мало душе треба да брани. Душа просто није у фокусу, она је у фокусу за уништење. Атак је присутан и ја покушавам да заштитим оно што се заштитити може, а то је лични живот и лично осећање. Без душе не желим да живим ни секунд, а ако је нема у позоришту онда не желим ни тамо да будем. Материјализам и борба за егзистенцијализам су невероватном брзином донели потпуну површност и тривијалност у наш живот, самим тим и у културу. Позориште је “живи” храм који зависи од контакта глумца и публике. Поред глумца ту су писци, редитељи, сценаристи, костимографи, мајстори који се баве техничким стварима, људи који раде на тону, светлу и комплетној естетици представе. Више уметника се удружује у позоришту да пренесу публици разлог зашто се ради било која представа. Сам тај избор представља увод у причу о смислу. Представе имају разлог да постоје само ако нешто озбиљно хоће да поруче публици - не у смислу дидактичке поруке, већ енергетски, мисаоно, ментално, емотивно и духовно. На тај начин храм уметности - а то је позориште, оправдава своје постојање. Позориште је храна за душу, оно је корен наше потребе да свој живот огледамо у нечему што може да се назове само пуко огледало живота, али може да буде и огледало које показује шта је прејак, непотребно или карикатурално у нама. Такође, оно



може да нам да увид у то шта је у нашем унутрашњем космосу важно и на шта желимо да скренемо пажњу. Задатак позоришта је да трезни људе и да их подсећа шта је битно у животу.

Да ли нам актуелност текстова старих преко стотину и више година говори да човек готово ништа није научио од историје-учитељице живота?

- Морам да познајемо историју да бисмо могли да је превазиђемо. Питање је шта нам се сервира као историја, како се историја “пакује” и на који начин победници и они на власти желе да је третирају. озбиљни људи, на срећу, копају мало дубље и знају да данас ништа није онако како нам се само по себи представља. Морам да откривамо шта је иза и који су разлози да се догађаји често тумаче без довољно аргумената. Парола да ако нешто није било на CNN-у, није се ни десило, показује да неки имају потребу да креирају стварност и натерају нас да мислимо онако како они хоће

да мислимо, да нас лакше уведу у стадо и да нас, по потреби, лакше шишају и кољу. Зато је битно да имамо концентрацију, а она се може стећи и у позоришту у коме уметници могу да склопе све маске, провале све обмане, разгледне их на сцени и тако дају на знање публици да не верује у обмане и опсене, него да трага за суштином и смислом. Само тако она повезује себе са временом у коме живи на много јаснији, адекватнији начин, интелектуално, емотивно и духовно. Мислим да је то главна улога позоришта и због тога навијам за представе које имају такве поруке.

Са ове дистанце, шта је оно што сте као министар културе у влади Зорана Ђинђића, могли да урадите, а нисте?

- Нисам реализовао оно што је била суштина, а то је план да се поред озбиљне друштвене реформе створе услови за ренесансу културе успостављањем система вредности етичке природе, инфраструктурне и професионалне у свим институцијама културе. Мислим да би такво

друштво било боље и далеко ближе цивилизованом свету како га ми замишљамо, без обзира да ли се он зове Европа или некако другачије. Морам да будемо друштво које брани свој идентитет свесно своје културе, јер то је лична карта која нас представља свугде и дозвољава да упознамо и друге културе, а да се не изгубимо. Била је то прва влада која је имала расположење да се бави духовним препородом, који је предуслов свих осталих препорода којима тежимо. Тај посао није урађен до краја, без обзира на све жеље и наде.

Да ли сте у том периоду правили одређене компромисе?

- Увек морате да правите компромисе. Политика је саздана од компромиса, али не сме да буде компромиса са суштином. Ђинђић није желео да прави компромисе са суштином и зато је убијен.

Учешћем у шоу програму “Твоје лице звучи познато” као да сте хтели да поручите да волите изазове?

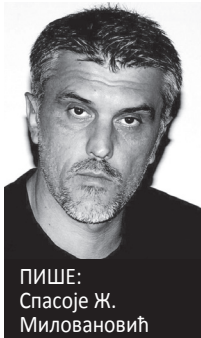
- Апсолутно. Волим да се испробам у разним стварима, а ово је била прилика да ме гледаоци упознају у нечему што не знају да знам, односно у нечему што могу да научим. Нисам певач и немам намеру да професионално певам, али глумачким средствима, певањем и кореографијом могу да обојим ствар и постигнем ефекат да људима буде забавно и смешно. То је циљ те емисије.

Хоћемо ли вас ускоро гледати у неком филмском остварењу?

- У наредној години ћу покушати да поставим темеље нечега што ме већ годинама занима и што бих волео да филмски обрадим. Али да не причамо ништа унапред, да не урекнемо. Видећемо.

В. Т.





ПИШЕ:
Спасоје Ж.
Миловановић

РЕЧ КРИТИКЕ

Истинита фикција

(Луиђи Пирандело: *Тако је (ако вам се њако чини)*,
редитељ: Јагош Марковић,
Југословенско драмско позориште)

У исто време кад Алберт Ајнштајн обелодањује прво *Специјалну теорију релативности* (1905) а затим и *Општу теорију релативности* (1916), којима разјашњава како време ни за кога не протиче исто и тиме из корена мења дотадашње поимање непосредног опажања, Луиђи Пирандело започиње своју књижевно-театарску игру о порозним границама истине и фикције, извануметничке и уметничке стварности. У најкраћем, на трагу теорије релативности, истина је за њега друштвени конструкт и као таква једино прихватљива у контексту одређене нарације, а која опет током тумачења, током неограничене семиозе, губи везу са својим репрезентантом и постаје фикција. Како примећује Умберто Еко: “која се претвара да нешто тврди, а ипак би озбиљно да нешто тврди што јесте истина али не у дословном смислу речи.”

Узимајући за текстуални предложак Пиранделову трагикомедију *Тако је (ако вам се тако чини)*, објављену 1917, Јагош Марковић адаптира, сценографски осмишљава, одабира музику и режира истоимену представу ванредне ликовности, пуне сценске концентрације и наизглед великог броја тумачења. Проводећи нас кроз пиранделовску варош, која баш као у Гогољевом *Ревизору* „живи од интрига, подвала, оговарања, поткупљивања, ситног насиља“, или као у Нушићевом *Свету* пасионирано завирује у туђе животе и тиме попуњава сопствене празнине, Јагош Марковић прецизно типизира мало/грађанске ликовне и одређује им драматуршко-редитељске функције.

Хорска организованост знатижељника, застрашујуће гротескна, од почетка до краја држала је глумце и ликовне које су тумачили у истом положају, енергији и емоционалном стању претварајући их у аморфну масу која не дозвољава никакву индивидуализацију. Ипак, захваљујући прецизно одређеном месту у хијерархији презентованог друштва и неоспорним глумачким кредибилитетима, сваки од ликовна је добио индивидуална обележја. Бранислав Лечић као Агаци, саветник градоначелника, суверено је оркестрирао пренапрегнутом знатижељом своје породице (Амалија, његова супруга - у спектакуларној персифлажи Јасмине Аврамовић, њихов размажени син Дино - Лазар Ђукић) и кућних пријатеља (Весна Станковић као варошка алапача, госпођа Сирели, која своју вољу безочно намеће супругу, Ненад Јездичић, комичном у свом настојању да изгледа супротно, те Рада Ђуричин као госпођа Чини, сва устрептала да сазна нови трач и докучи истину). Свестан свог места у варошкој лествици са снисходљивом оданошћу препустио је руковођење узалудности покушавања да сазнају, за функционисање друштва, суштински небитну истину, достојне информацијама које се проналазе у жутој штампи и препривањима након

огледаног једног од многобројних ријалити програма, Градоначелнику, којег је Ирфан Менсур нијансирано преводио из комичне симпатичности и подсмешљивости у страховладу ауторитарног система. Сви они опсесивно трагају за истином да ли је жена, којој не могу да скину вео (Невена Ристић), недавно пристиглог у град градског секретара Понце, убедљиво тумаченог од Марко Јанкетића, кћер госпође Фроле (Јелисавета Сабљић), за коју он тврди да му је друга жена, јер му је прва преминула у великој трагедији која је задесила град у којем су живели. Игра Јелисавете Сабљић смирено-ненаметљивим глумачким средствима прелазила је из производње сажаљења због несреће која их је задесила, преко пуног емоционалног набоја у тренуцима док стаје у заштиту вољеног зета, до могућег лудила у којем истина добија призвук болести. Њима наспрот, као какав индиспониран резонер, једини свестан да је истина по правилу недокучива и многолика, стајао је Предраг Ејдус, као Ламберто Лаудизи, брат госпође Амалије, беспрекорно присутан у сопственој отуђености и презиру, један једини пут дозвољавајући да га додирну и закључе да ли је стваран или не. Коначно, иако без прилике да изађе из драматуршке функције лика, Слободан Тешић као Собар био је достојан одабраног друштва које је витлало једно поред другог или једно наспрам другог.

Костими Бојане Никитовић додатно су надсимболизовали ту и такву припадност или отуђеност. Раскоши и сјају хора супротстављено је црнило породице, као метонимије истине, и једноличност нијанси земље која лик Ламберта деперсонализује и разара. Баш као и одабрани музички фон – некаква класична музика – озбиљна до комеморативности. И нестјајања.

Јагош Марковић, у свој својој креативној луцидности и промишљености, овај и овакав препознат свет једноставно руши. Зелени рикванди стровајују се поред Ламберта који се успиње на лустер, покушавајући да побегне од остатака људскости које још само представљају неколико салонских столица и сточић, телефон, и огромно огледало у које поједнако могу да се огледају и ликови и публика, стварајући јединствен одраз којем се тај исти Ламберто обраћа и тражи потврду о присутности и истинитости. Све те зелене површине ништа су друго до као какво чувено телевизијско хрома-ки платно на које може да се учита каква год и која год стварност. Оно што Бодријар назива симулација или производња реалности – симулакрум. Имитација претпоставља постојање некакве реалности иза слике – зато слика може бити лажна, различита од реалности, која може бити измењена. Иза симулације нема никакве реалности, која стоји одвојено, јер она сама замењује ту реалност. Она нема са чиме да буде упоређена. Реалност је сама представа и ништа изван ње. Голи зидови сцене.

РЕЧ ПУБЛИКЕ

Комшијско воће је слађе од властитог

Ива Зечевић, апсолвент: Морам, пре свега, да кажем, да ми се слоган и плакат овогодишњег фестивала јако допадају, и желим да идејним творцима ова два знака фестивала упутим све честитке. А представа ме је одушевила. Тако је било некад, тако је сада. „Комшијско воће је слађе од властитог.“ Ансамбл је одлично изнео представу, све честитке.

Петар Благојевић, члан Градског већа: Сасвим добар почетак фестивалских дешавања. Одлична ансамбл представа. ЈДП стандардно на висини задатка. Увек оправдавају епитете једног од најбољих позоришта у земљи.

Марија Ђорђевић, наставник: Одличан текст. Све похвале за ансамбл, а посебно морам издвојити Секу Сабљић која је сјајно дочарала лик г-ђе Фроле, која је, по мени, у скоро сваком појављивању, проналазила „оно мало душе“.

Драгица Петровић: Животна прича, коју сви ми проживљавамо и која нас осликава дословно све, иако ми то за себе не желимо признати. Ипак, не могу баш рећи да сам одушевљена представом, а и далеко од тога да она није добра. По мени требало је још мало сажети текст. Али све похвале дајем нашим врхунским глумцима, који су свој задатак перфектно обавили, и због којих је представа заиста и добра.

Б. Дамњановић

РАДА ЂУРИЧИН, ГЛУМИЦА

На понос Ужицу и нашем еснафу

- Ужичко позориште је још у време велике државе, имало репутацију у театарском животу земље, која је задржана и данас. А ЈПФ, по мени, ту репутацију је и позиционирао пар степеника више. Од самог почетка одржавања фестивала, па све до данас, без изузетка, што је реткост за фестивале, са великим пијететом се говори о учешћу на ЈПФ-у, а Ардалион је једна од највреднијих позоришних награда у региону. Тако да, слободно могу рећи, на понос граду Ужицу, али и на понос нашем еснафу, на понос позоришту у Србији уопште, јесу ове 22 године ЈПФ-а, каже глумица Рада Ђуричин.

Тако је (ако вам се тако чини) написан је пре стотину година, а људска стремљења су непромењена?

- У потпуности се слажем са



тим да се ствари не мењају. И то није моје мишљење, већ оно коме се приклањам. Ми стално,

на исти начин, понављамо живот. У овом нашем савременом добу, у односу на давна времена, једино је технологија развијенија и донела је много олакшица, које су у многоме довеле до неких промена, али само површински. У суштини, као људи, остали смо исти, и стално се понављају све тешкоће кроз које свет пролази од безазлених уплитања у нечији живот, преко ратова, несрећа, до несасећања. Тако је одувек било. Стално је постојала борба добра и зла. И тако ће остати до века.

Имали сте, ако смем тако рећи, част да играте у представи која је имала најдужи позоришни живот. Пуне 44 године на сцени ЈДП-а извођена је „Буба у уху“.

- Представа Љубише Ристића јесте била представа са најдужим извођењем у ЈДП-у. До дана када

нас је напустио Никола Симић, на сцени смо је извели 1650 пута. Зарита ми је била изузетна част бити део тог комада, и проживети толике године са својим пријатељима радећи представу коју смо обожавали, а коју је и публика несебично волела.

На којим сте пројектима ангажовани данас?

- У позориштима имам неколико улога. Веома сам срећна што још играм у неким представама које дуго трају, као што је „Јасмин на странлутици“, која живи већ 16 година, а толико година се игра и „Велика драма“. Има ме и у још неколико представа, а „Тако је (ако Вам се тако чини)“ последња ми је премијера за сада, а надам се да ћу доживети још једну.

Б. Дамњановић

МАРКО ЈАНКЕТИЋ, ГЛУМАЦ

Несрећници без сопственог живота



Господин Понца нема ниједно карикатурално обележје, нити наговештај феминизираних, за разлику од већине других ликова у представи?

- Постоји једна доза травестије у представи али Сека Сабљић и ја смо опозит тој избезумљеној групи, која прелази повремено у гротеску, због изражајније игре. Сека је сведенија у својој игри а ја сам покушао да дам неку ноту која је између. На почетку је мој лик прав као стрела а на крају сломљен са тим повијеним раменима.

Шта је истина коју нам је Понца понудио?

- Нема истине, сведоци смо

колико је на овим просторима нечија истина, за другог лаж. Друштво нам почива на општем чепрању по туђим животима. Телевизијске емисије су базиране на томе а гледаоци су немачи живота. Несрећници, без сопственог духовног или емотивног живота! Људски животи, већину више не занимају у смислу емпатије, неког људског осећања, већ као перверзно осматрање туђих живота, туђих интима и несрећа.

Гледали смо те у серији Убице мог оца, следи наставак, ста ће се даље дешавати са млађим инспектором?

- Завршили смо други сери-

јал, до децембра би требало да га испоручимо, а када ће се емитовати, то још не знамо. Биће узбудљиво И у наставку, отвара се више приватни живот и мој однос са женом, па је та прича је у наставку слојевитија.

А у Позоришту?

- Радимо тренутно Тургењева, Месеца дана на селу, у режији Љубе Милошевића, и требало би да у јануару завршимо представу. Још једна сјајна подела, Мира Карановић, Светозар Цветковић и низ других глумаца, па се надам да ћемо имати поново прилику да се видимо на следећем Фестивалу.

М.П.

МИЛОШ КРЕЧКОВИЋ, ДРАМАТУРГ У ЈДП

О измима, жудњи...

- Нисам много учествовао у раду на овој представи али сам препознао доста мотива који се утискују и не постоји једнострука идеологија којом почиње а да потом у процесу не варира, открива, допуњује, хвата нове нијансе. На први поглед, та наизглед општа али врло битна теоријска места, могу се назвати пиранделизмом, театарлизмом, хуморизмом, антиреализмом и другим измима од којих се и сам Пирандело увећало грозио. Он је написао чланак које је назвао *Доле пиранделизам* и неки други аутори су тврдили да би се требало ослободити тих наслага у његовим делима.



Јагоша је највише интересовало, како је једнострано сагледавање истине, заправо немогу-

ће и како се у многоструким перспективама, она може донекле сагледати, да је перцепција истине увек релативна, да су игре различитих друштвених улога, оно са чиме се срећемо у животу, са маскама које носимо и које он полако у својим комадима, скида, слој, по слој са својих јунака. Све то, да би дошао до оног најдубљег у њима, а то је најчешће празнина. То је Јагоша највише интересовало, можда не театаризам јер је он преширок појам, већ нека дубља истина о људима и о томе ко смо и какви смо. Овде смо много причали о томе шта је истина а заправо није о томе реч, већ да постоје људи који желе али не могу да открију истину.

То је жеља, жудња, опсесија свих ликова, то је заправо филозофија Пиранделових јунака. Одсуство емпатије, и напор да открију интриге а да не виде много веће ствари а то су несрећа и туга, коју су ти људи донели однекуд са собом. М.П.



ИЗ КРИТИКА

Чини се да је данас веома храбра одлука ставити на репертоар драму *Самоубица* Николаја Ердмана. Храброст управе која се одлучи за овакав репертоарски потез није последица чињенице да је ово драмско штиво лоше, а још мање се смелост огледа у сфери политичких разлога који су, рецимо, били на делу у доба када датирају први покушаји инсценације Ердманове драме. А тада је, након вишемесечних Мејерхољдових проба, *Самоубица* скинут с репертоара Вахтанговљевог театра, и то на основу интервенције самог Стаљина. Времена су се срећом променила, али је остао проблем како и у ком редитељском и глумачком „кључу“ је данас на сцену могуће поставити овај необичан комад специфичне литерарне и драматуршке форме.

Наиме, с једне стране *Самоубица* је писан као жестока драмска сатира, док је с друге то комад по структури налик фуриозном водвиљу. Сатирична оштрина Ердманове драме не тиче се само совјетске стварности позних двадесетих година прошлог столећа, а суштински се комад те стварности, или барем њене политичке димензије, није директно ни морао тицати када је написан 1928. године. Ердман се заправо бавио универзалном драмском сатиром о вечитој људској себичности и грамзивости, о бескрупулозној потреби друштва да поништи сваку индивидуалност и подреди је својим најприземнијим интересима, писао је црнохуморну комедију о неспоразуму базираном на личној муци Семјона Семјоновича Подсекаљникова, која ће у његовој непосредној околини провоцирати реакцију неслућених, гротескних размера. Е сада, невоља је, наравно, била у томе што се лицу није допало огледало – у овом случају драмско-позоришно зрцало...

Апсурд је, дакле, у подгоричкој представи добио застрашујуће обресе који, међутим, не доводе у питање нити поништавају ердмановски хумор. Напротив, баш у њему, у том хумору, редитељ и његови сарадници препознају снагу да се (горко) насмеју у лице стању духа савременог света у којем све има своју конкретну тржишну цену и где је све на продају – па и смрт сваког појединца. Но пре смрти, Семјон Семјонович ће морати и да провери цену свог живота, те да установи да је му је живот практично безвредан. Тачније, једино ће смрт, и то лишена сваког смисла и искључиво сведена на празне речи и пароле, одредити вредност нечега што – није ни постојало. Дакле, смрт – али тек пошто је упакована у паролу дана и употребљиву и ефектну маркетиншку поруку – осмишљава нешто што би требало да је био живот...

Александар Милосављевић
(Трећи програм Радио Београда,
емисија Позоришне актуелности)



NARODNO POZORIŠTE
UŽICE



Република Србија
Министарство културе и информисања

ВЕЧЕРАС

ЦРНОГОРСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ
ПОДГОРИЦА

САМОУБИЦА

Николај Ердман

Режија: Вељко Мићуновић
Адаптација: Жанина Мирчевска,
Вељко Мићуновић,
Слободан Обрадовић
Драматург: Слободан Обрадовић
Костимографија: Јелена Стокућа
Сценографија
и избор музике: Вељко Мићуновић
Сценски покрет: Нада Вукчевић

Играју:

Семјон Семјонович Подсекаљников	Миливоје Мишо Обрадовић
Марија Лукјановна Подсекаљникова	Ана Вучковић
Серафима Иљинична	Ана Вујшевић
Александар Петровић Калабушкин	Дејан Иванић
Аристарх Доминиковић Голошчапов	Срђан Граховац
Клеопатра Максимовна	Вања Јовићевић
Виктор Викторовић Никифор	Зоран Вујовић
Арсеневич Пугачов	Душан Ковачевић
Отац Јелпидиј	Бранимир Поповић



• prvi partizan •



ДУНАВ
ОСИГУРАЊЕ



ГРАД
УЖИЦЕ



ПИШЕ:
Зоран Јеремић

КРПИЦЕ ОД ЧИСТОГА СНА

Кад год дувачки оркестар око Трга партизана распали *Боже правде* не знам да ли треба да ускачем у коло или да ово мало душе зацементирам у патриотски поглед у православни Лас Вегас на Забучју.

Тако бејаше и синоћ, све док трубачи на другој страни церемонијалне синглице не отпрашише *Ој Ужице, мали Цариграде*. Тада је већ било лакше. Баш. Скренуо сам поглед на билборд у улици Љубе Стојановића. На величанственој Неоплантиној кобасици у целофану писало је: “Доручак. Натенане”. Што да се лажемо, нисам ја мањи малограђанин од Пиранделовог господина Сирелија.

Може бити да није тако јер ми се тако чини, али тврдим да смо пропустили још једну шансу да отварање Фестивала претворимо у медијску фртурму већу од Битефове. Примерице, могли смо свих осам представа да спојимо у једну, седмодневну. Могли смо да “заробимо” министра културе на Алтомановића тврђави и зачепимо му уши да се попут Одисеја одупре зову сирена у лику Гогића, Стаматовића и Благојевића, па да из Ужица потекне нови закон о позоришту.

Зар нисмо могли да узмемо заслужено колективно боловање због последица вертига на кружном току, па са термофором, пицамом и врећом за спавање одбранимо тих девет грама душе што нам је преостало? Какво би то побратимство лица у позоришном свемиру било! Већ видим наслове у дневној штампи: “Шокантно! Градоначелник Тихи нечујно преспавео Фестивал”, “Скандалозно!

Председник скупштине у пицама са медведићима”, “Градско веће доделило стан солидарности госпођи Фроли”, “У Словенији и Хрватској пао снег, на Склавковом платоу због фестивалских шатора за госте неће проћи!”...

То народ воли да чује! Овако, читајући у билтену и којекуда хвалоспеве позоришној уметности и култури упркос буџетској цркавици, помислих да смо дошли на баптистичку проповед, а не на велики позоришну смотру најбољих.

Срећом, Луиђи Пирандело пре сто година није мислио тако, ако ми се тако чини. Он се бавио психолошким реализмом на путу до психолошког тоталитаризма, који је Јагош Марковић у духу своје редитељске поетике меланхоличног штимунга штриховао по мери времена садашњег. У таквом стању ствари, такозвана Истина цепа се на фронтле, па ко шта воли нек изволи. Макар ми Ужичани знамо да није случајно реч ПОСТИСТИНА у Оксфордски речник потекла из једне ужичке главе. Макар овде, на путу од Сињевца до Мендиновог брда сви тврде да су кренули за Дамаск.

И није то само питање (мало)грађанског идентитета, већ моралног промискуитета у антропоцентричном брисању свих права на илузију. Стога је за фестивалски слоган (*За ово мало душе*), сходно друштвено-политичкој ситуацији у региону, а богме и шире, било и примеренијих Попиних стихова. На пример:

Врати ми моје крпице

Моје крпице од чистог сна

ПРАТЕЋИ ПРОГРАМ

Дух представе у Бајиним фотографијама



У оквиру пратећег програма 22. Југословенског позоришног фестивала, у холу Народном позоришта у Ужицу, отворена је 21. Изложба ужичког фотографа, Радована Баје Вујовића.

- Прошле године нисам била на Фестивалу и управо захваљујући Бајиним фотографијама, могу да видим шта сам пропустила - рекла је, отварајући изложбу, сценограф Миа Давид. Она је истакла да Ужице и ужичко позориште имају велику срећу да имају човека који не само да воли позориште, већ га и разуме.

- Он не само да прави лепе слике, већ уме да ухвати дух представе - рекла је Миа Давид.

А. М.

Фестивал почео уз трубе и ватромет

Почетак 22. Југословенског позоришног фестивала, синоћ је најавио трубачки оркестар Ивана Јовановића из Ужица, победника Драгачевског сабора трубача у Гучи и освајач Златне трубе 2017. извођењем химне и *Ој, Ужице, мали Цариграде*.



ОЦЕНА ПУБЛИКЕ

ЈУГОСЛОВЕНСКО ДРАМСКО ПОЗОРИШТЕ БЕОГРАД
ТАКО ЈЕ (АКО ВАМ СЕ ТАКО ЧИНИ) 4.61

Издаје: Савет XXII Југословенског позоришног фестивала Ужице 2017.

Вређује: редакцијски одбор: Радојка Поповић - уредник, Ненад Ковачевић, Верица Туцовић, Мирјана Петровић, Ана Милошевић, Богдан Дамњановић, Зоран Јеремић, Александра Гловацки.

Тираж: 500 примерака • **Штампа:** Графопронт, Ужице